

כהנים במקצועות הרפואה בבתי חולים

רמב"ם הלכות אבל פרק ג הלכה א
כל כהן שנשטמא למת חוץ משה מתים המפורשים בתורה או אשתו, בעדים והתראה, הרי זה לוקה שנאמר לנפש לא יטמא בעמיו, ואחד הנוגע במת או המאהיל או הנושא, ואחד המת ואחד שאר הטומאות הפורשות מן המת שנאמר לנפש לא יטמא בעמיו, וכבר פירשנו בהלכות טומאת מת כל דברים המטמאין מן המת מן התורה או מדבריהם.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סא עמוד א
קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל, שנא': ואתן צאני צאן מרעיית אדם אתם, אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שעב סעיף ב
קברי עובדי כוכבים, נכון ליזהר הכהן מליילך עליהם; (מהר"מ ותוס' פ' המקבל) (אף על פי שיש מקילין (רמב"ם והגמ"י בשם ס' יראים). ונכון להחמיר. אבל קבר של מומר, מטמא כשל ישראל) (רשב"א סי' קצ"ד, ורמ"ב).

ספר יראים סימן שכב [דפוס ישן - שיא]
במגע ומשא של מתי עובדי כוכבים יש אוסרין וראייתם דאמרינן ביבמות בהבע"י [ס"א א'] נהי דממעטי' קרא מאהל ממגע ומשא לא מיעטינהו קרא ויש להביא ראיה להיתר ...

תלמוד בבלי מסכת נזיר דף מב עמוד ב
איתמר: אמר רבה אמר רב הונא, מקרא מלא דבר הכתוב: לא יטמא, כשהוא אומר לא יבא - להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה, אבל טומאה וטומאה לא; ורב יוסף אמר: האלהים! אמר רב הונא אפילו טומאה וטומאה, דאמר רב הונא: נזיר שהיה עומד בבית הקברות, והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו - חייב, אמאי? הא מיטמא וקאים! אלא לאו ש"מ, אמר רב הונא אפילו טומאה וטומאה.

בית יוסף יורה דעה סימן שעג
אבל רבינו תם כתב שהלכה כרבי עקיבא כההיא דאבל רבתי דנטמא בו ביום פטור ומותר הכהן להכניס מתו לבית הקברות ולקבורו ואפילו [היה] רבי עקיבא אוסר טומאה בו ביום מדבריהם גדול כבוד מתו שדוחה לא תעשה דדבריהם והביא ראיה מפרק דם הנדה (נדה נז.) והרמב"ן והרא"ש ז"ל דחו ראייתו והעלו כדברי הרמב"ם ז"ל וכן נראה שהוא דעת התוספות בפרק דם הנדה (ד"ה ודלמא): ולענין הלכה הוי ליה רבינו תם יחידאה והלכה ככל הנך רבוותא דפליגי עליה:

רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה טו
נזיר שנשטמא למת טומאת שבעה, בין בטומאות שהוא מגלח עליהן כמו שיתבאר בין בטומאות שאינו מגלח עליהן הרי זה לוקה. +/השגת הראב"ד/ נזיר שנשטמא למת טומאת שבעה וכו' בד"א בשנשטמא ופירש. א"א עיינתי בשמועה במס' נזיר וראיתי דלדעת רב יוסף טומאה וטומאה בחיבורין של אדם במת אפילו התרו בו על כל אחת ואחת אינו חייב אלא אחת כדנתיא נזיר שהיה מת על כתפו והושיטו לו מת אחר פטור אבל פירש וחזר ונגע חייב שמים וטומאה וביאה אפילו בחיבורין חייב שמים ודוקא בבת אחת כגון שנכנס לבית שיש בו גוסס ושהה שם עד שמת הואיל והם שני מיני שמות ובאין בבת אחת חייב שמים ורבה פליג עליה בכל טומאה וטומאה אפילו שלא בחיבורין אינו חייב אלא אחת הואיל וטמא הוא ומתניתא דקתני אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת מוקים לה בטומאה ובביאה והא דאמר רב הונא נזיר שהיה בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו חייב ליתא דהא בחיבורין הוא וכיון דקי"ל רבה ורב יוסף הלכתא כרבה מעתה טומאה וטומאה אפילו פירש וחזר ונגע פטור והכהנים בזמן הזה טמאי מת הן ועוד אין עליהן חיוב טומאה והמחייב אותם עליו להביא ראיה+.

משנה למלך הלכות אבל פרק ג הלכה א

וכל המחברים כולם ראשונים ואחרונים שאין דרכם להביא בחיבוריהם אלא דברים דנהיגי בזמן הזה והביאו הלכות טומאת מת להזהיר לכהנים פשיטא דפליגי על סברת הראב"ד בלזו וכיון שכן פשיטא דאין לעשות ס"ס משתי סברות הללו דלכל חדא וחדא חלוקים הם עליהם כל חכמי ישראל.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שעג סעיף ז

אסור לכהן להתטמא למת, אפילו בעת שמיטמא לקרוביו. לפיכך כהן שמת לו מת, צריך ליזהר ולקבורו בסוף בית הקברות, כדי שלא ליכנס לבית הקברות ולא יתטמא בקברות אחרים כשיקבור מתו. הגה: ודוקא לאחר שפירש ממתו, אבל בעוד שהוא עוסק במתו, מותר ליטמאות אף לאחרים

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שסט

הגה: יש אומרים דכהנים אסורים ליטמא לחרב שנטמא במת (כל בו בשם ספר יראים ותשו' רשב"א בשם רבותינו הצרפתים), ויש מקילין (תשובת רשב"א שם בשם הראב"ד ועיין בתוס' דנזיר באריכות), וכן נהגו להקל ואין נזהרין מזה.

בחזקה הם כהנים, ואין אוכלין אלא בקדשי הגבול". ונמצא ההיתר מבוסס על שיטת הראב"ד, רבנו תם והסמ"ג מצד אחד, ועל התקנה שלנו שיחזיק צמוד לגופו כלי מתכת שנטמא באהל המת, שלפי שיטת הרמב"ן, הרא"ש וכן לרבנו תם, דינו כלא פירש מן המת, ואין עליו איסור טומאה שניה. וכל זה בצירוף שיטת הרמב"ם שהכהנים בזמן הזה הם כהני חזקה, וכל כהאי גוונא אפשר לסמוך בשעת הדחק על כל השיטות הנ"ל להתיר לסטודנטים כהנים ללמוד בבית-ספר לרפואה אנטומיה.

כותר: האם מותר ללמוד רפואה מחבר: הרב שלמה גורן
כתב עת: אסיא סט - ע, תשס"ב, 84 - 65
** נא לשמור על קדושת הגליון / מתוך מאגר פרויקט הש"ת - אוניברסיטת בר-אילן **

ילקוט יוסף ביקור חולים ואבילות סימן נז - דין אזהרת טומאת כהן סעיף ח

כהן הרוצה ללמוד בבית ספר רפואי, והדבר כרוך בטומאת מת על ידי ניתוחים וכל כיוצא בזה, אסור לו ללמוד באותו בית ספר רפואי, בהיות וכהן אסור לו להטמא למת, ואסור לו אף להכנס בחדר שיש שם מת, וגם אם המת גוי אסור לו לנגוע בו.

שו"ת שבט הלוי חלק ג סימן קסד

ולענין נ"ד הנה בתשובת ח"ס יו"ד סי' של"ח דפשיטא מאד דכל שיש אפילו ס"ס של פקוח נפש דיכנס כהן רופא וירפא ככל הצריך כשאר איסורי תורה שנדחין מפני פ"נ, איברא היכא דנמצאים רופאים אחרים אינם כהנים דעת מרן הח"ס שם להחמיר והעיקר דפקוח נפש רק נדחה ולא הותרה יע"ש, ובס' נחלת צבי להגאון פת"ש ביו"ד שם פשיטא לי' להיפך דגם ביש רופא אחר מותר לכהן רופא להתעסק...
וא"כ בנ"ד, א', לענין שיתחבר לאותה חבורת הצלה מחשש שמא יבא במשך הזמן לאיסור טו"כ אין שום איסור כמש"כ מרן הח"ס שם דמותר לכהן ללמוד מלאכת הרפואה אף שבזמן מן הזמנים יבא עי"כ לידי דחיית קדושת כהונתו .

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שעא סעיף א

אסור לכהן ליכנס תחת אהל שהמת תחתיו, אפילו הוא גדול הרבה, ואפילו לבית אחר או לעליה אחרת הפתוחים לאותו בית בנקב שיש בו טפח על טפח, ובית לאותו בית, עד עולם; ואם סתם הנקב, מותר לו ליכנס לבית האחר, שהסתימה חוצצת... הגה: וכל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה (הגהת אלפסי פרק בני העיר ובהל' טומאה להרי"ף ורמב"ן ורא"ש ומרדכי ריש פרק לא יחפור). ולא מיקרי סתימה בחלון, אא"כ יכול לעמוד בלא סמיכה (ג"ז שם).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שעא סעיף ד

חצר המוקפת זיזין ואכסדראות, וטומאה באחד מהבתים, אם כל פתחי הבתים והחלונות נעולים, טומאה יוצאת לתחת הזיזין והאכסדראות; (והטעם, משום דהואיל וסוף הטומאה לצאת דרך שם, רואין כאילו יצאה... ואם נפתח חלון או פתח מצד האחר, ואותם של צד החצר כולם נעולים, אין הטומאה יוצאת לתחת הזיזין).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שע

ומ"מ אסור ליכנס לבית שיש בו גוסס. (ויש מתירין) (ר"ן סוף מ"ק ומרדכי פרק אלו מגלחין בשם בה"ג), (וטוב להחמיר).

שו"ת ציץ אליעזר חלק טז סימן לג

לענ"ד נראה שגם ברוב חולים ישראל ניתן לסמוך על חזקת רוב חולים לחיים, וזאת אפילו בבתי חולים גדולים, וכל שביררו לפני צאת מחדרו שאין מת בביה"ח באותו רגע, מותר לו לכהן החולה לצאת מחדרו וליכנס עכ"פ במיוחד לביה"כ"נ הנמצא באותו גג לשם קיום מצות עשה דאורייתא כגון לשמוע תקיעת שופר, ואפילו לשם תפלה בציבור בלבד, ומכיון שנכנס בהיתר מותר לו אזי במקרה של מת גם להשאר בביה"כ"נ, אם ישאר סגור, ואיננו צריך לרוץ ולצאת החוצה אפילו אם יהא מותר לו זאת מצד מצבו הבריאותי, כל שע"כ אם ירוץ החוצה

יפסיד קיום המצוה....

וחילי דידי להתיר כנז' גם כשרוב החולים שבביה"ח המה יהודים, הוא, מכמה צדדי היתר שישנם לדעתי לכך, והמה: א) שיטת הש"ך ודעימיה דס"ל דטומאה מחזר לחזר לא הוי כי אם רק מדרבנן ורוב הפוסקים לא מזכירים בדבריהם לחלק בזה בין אם פתוח רק טפח, או ג' טפחים ויותר, אלא קבעו בה כלל - סתמי דהמשכת טומאה מאהל לאהל לא הוי אלא מדרבנן, ודלא כדרו"ל בזה בשו"ת חלקת יעקב ח"א סי' כ"ז. ב) שיטת הראב"ד דבזה"ז אין חיוב מלקות בטומאה, והרבה פוס' מבארים בדעתו, דר"ל, שאין הכהן מוזהר על כך בזה"ז ועכ"פ רק מדרבנן בלבד. ג) שיטת ר"ת ודעימ' דבאותו יום שנטמא הכהן איננו מוזהר מליטמא עוד כי אם רק מדרבנן, וממילא מבארים בדעתו דס"ל דבזה"ז שאין אפר פרה נחשב תמיד כאותו יום ואינו מוזהר על הטומאה כי אם מדרבנן. ד) שיטת הדרישה והש"ך, ועוד, דס"ל, דכל שדלת החזר סגור איננה נכנסת הטומאה לחזר.

נודע ביהודה יו"ד צה

ומעתה יוכל הכהן לעשות תיקון זה בחזרו. וגם יכול לעשות דלת לפניו מדלת כדי שיוכלו להביא לו איזה דבר וטרם יפתחו דלת הפנימית יסגרו החיצונית.